

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА**

Кафедра практичної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету педагогіки

Олефіренко Т.О.

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

***наукового семінару на тему: «Теоретичний і прикладний простір
психологічного дослідження»***

освітнього ступеня магістр

(назва освітнього рівня)

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 0.53 «Психологія»

(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: «Практична психологія»

Шифр за навчальним планом НС

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «**Науковий семінар**», затверджена Вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова

Розробник: **О.Я. Митник**, завідувач кафедри практичної психології, доктор педагогічних наук, професор

О.М. Хлонь кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри практичної психології.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології

“ ____ ” _____ 2022 року, протокол № 2

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

Митник О.Я.

(прізвище, ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 3		Методи навчання Пояснювально-ілюстративні методи. Інтерактивні методи: мікрвикладання, інверсії, емпатії, інциденту Рольовий тренінг. Розв'язування психологічних завдань. Форми поточного контролю: МКР, ІНДЗ Форма підсумкового контролю: залік
Спеціальність (код, назва) 0.53 «Психологія»	Загальна кількість годин - 90		
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
Освітній ступень: «бакалавр»	Лекції:		
	0	0	
	Семінарські (практичні) заняття:		
Вибіркова	22	12	
	Лабораторні заняття:		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-й	0	0	
	Індивідуальна робота:		
Семестр: 1-й	0	0	
	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження (год.) 2 год - аудиторне: 4 год - самостійна робота	68	130	
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання - укр.	25%:75%	13% : 87%	

Програма наукового семінару на тему: Теоретичний і прикладний простір психологічного дослідження» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Практична психологія» підготовки фахівців освітнього рівня *магістр*, галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки*, спеціальності *053 Психологія*

Предметом даного семінару є концепція наукового дослідження.

Міждисциплінарні зв'язки.

Зміст *наукового семінару* тісно пов'язаний із такими дисциплінами: «Методологія та методи психологічного дослідження», «Психологія

особистості», «Психологія професійного спілкування», «Психологічне консультування».

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою наукового семінару на тему: «Теоретичний і прикладний простір психологічного дослідження» є усвідомлення студентами логіки наукового, зокрема, психологічного дослідження, формування знань і умінь щодо організації та здійснення науково-психологічних досліджень певної проблеми. Основними завданнями наукового семінару є:

- охарактеризувати систему методів теоретичного та емпіричного дослідження;
  - охарактеризувати етапи наукового, зокрема, психологічного дослідження;
  - розкрити зміст та структуру психолого-педагогічного експерименту як складової наукового, зокрема, психологічного дослідження;
  - усвідомити особливості дослідження особистості, спілкування та діяльності у процесі наукових дискусій;
  - ознайомити з правилами дотримання академічної доброчесності
- **Основні результати навчання і компетентності** згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

II. Основні результати навчання та компетентності, які вони формують:

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
	<p>ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.</p> <p>ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.</p> <p>ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.</p>	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.</p> <p>СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.</p>

III. Тематичний план дисципліни

На проведення наукового семінару відводиться **3** кредити ЄКТС **90**

ГОДИН.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)					Кількість годин (заочна(вечірня) форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	семінарські	Практичні	Сам.робота	Аудиторні	Лекції	семінарські	Лабораторні	Самось робота
Змістовий модуль I. Логіка побудови наукового (психологічного) дослідження											
1	Т. I.1. Особливості наукової роботи і наукове спілкування	2		2		6	1		1		8
2	Т. I.2. Методологія та методи наукового дослідження	2		2		8	1		1		10
3	Т. I.3. Сутність, логіка та основні етапи наукового психологічного дослідження.	2		2		6	1		1		6
4	Т. I.3. Психолого-педагогічний експеримент як складова психологічного дослідження	4		4		8	2		2		8
5	Т. I.5. Академічна доброчесність та нормативно-правове регулювання наукових досліджень	2		2		6	1		1		6
6	МКР № 1					2					
Разом за змістовим модулем 1:		12		12		36	6		6		38
Змістовий модуль II. Методологічні проблеми дослідження основних категорій психології											
7	Т. II.1. Дослідження розвитку конкурентоздатної особистості у процесі навчання	4		4		12	2		2		16
8	Т. II.2. Дослідження категорії «спілкування»	4		4		8	2		2		12
9	Т. II.3. Дослідження категорії «діяльність»	2		2		10	2		2		12
10	Модульний контроль					2					
Разом за змістовим модулем 2:		10		10		32	6		6		40
Разом годин:		22		22		68	12		12		78

IV. Зміст дисципліни

№ з/п	3.1. Назва модулів, тем та їх зміст	К-сть годин	
		Всього	в т.ч. лекцій
1.	Змістовий модуль I. Логіка побудови наукового (психологічного) дослідження	8	
1.1	Тема 1. Особливості наукової роботи і наукове спілкування Наукова робота, її сутність і особливості. Основні типи наукових досліджень. Сутність і значення наукового спілкування. Друковані форми наукового спілкування. Реферат та його види. Науковий звіт. Тези доповіді. Наукова стаття. Науковий з'їзд. Наукова конференція. Науковий семінар. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [2,4, 6,11]; • додаткові: [1,4,8,9,10,12] 	10	
1.2	Тема 2. Методологія та методи наукового дослідження Зміст поняття «методологія». Функції та завдання методології. Сутність методу наукового дослідження. Рівні методології. Система методів наукового дослідження. Методологічні принципи та підходи. Основні етапи проведення наукового дослідження та оформлення їх результатів. Вибір напрямку дослідження, теоретичні та емпіричні дослідження. Встановлення актуальності дослідження, визначення мети дослідження, об'єкта, предмета і завдань дослідження, наукової новизни, методів дослідження <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i>	8	
1.3	<ul style="list-style-type: none"> • основні: [14]; • додаткові: [2,4,6-8]. Тема 3. Сутність, логіка та основні етапи наукового дослідження Основні етапи дослідження: перший: вибір і конкретизація теми дослідницької роботи; розробка наукового апарату дослідження; другий: добір і вивчення наукової літератури та джерел; третій: розробка програми, визначення методів і вибір методики дослідження; складання робочого плану та розробка структури роботи; четвертий: збір та опрацювання матеріалів з теми дослідження, узагальнення результатів та формулювання висновків; п'ятий: композиційна побудова і оформлення дослідницької роботи, літературно-наукове опрацювання тексту; шостий: обговорення, рецензування та підготовка до захисту. <i>Рекомендовані інформаційні джерела</i>	8	
1.4	<ul style="list-style-type: none"> • основні: [2,4, 6,11]; • додаткові: [15]. Тема 4. Психолого-педагогічний експеримент як складова психологічного дослідження Методи емпіричного дослідження. Методика організації та здійснення психолого-педагогічного експерименту. Планування експерименту: визначення змінних. Визначення вибірки емпіричного дослідження.	10	

1.5.	<p>Етапи психолого-педагогічного експерименту та їх характеристика. Вивчення динаміки змін.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [12,15]; • додаткові: [2,4,6-8]. 	8	
	<p>Тема 5. Академічна доброчесність та нормативно-правове регулювання наукових досліджень</p> <p>Академічна доброчесність у наукових дослідженнях. Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, Державні стандарти України, Статут УНДІАСД. Порядок організації наукових досліджень у вищих навчальних закладах. Наукові дослідження в НПУ ім. М.П.Драгоманова.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [2,4, 6,11,14]; • додаткові: [1,4,8,9,10,12] 	16	
2.1	<p>Змістовий модуль 2. Методологічні проблеми дослідження основних категорій психології</p> <p>Тема П.1. Дослідження розвитку конкурентоздатної особистості у процесі навчання</p> <p>Теоретичний концепт дослідження: зміст понять: «особистість», «конкурентоспроможна особистість», «конкурентоздатна особистість». Фактори, які впливають на становлення конкурентоздатної особистості. Модель особистості конкурентоздатного фахівця.</p> <p>Методологічний концепт дослідження: наукові підходи щодо становлення особистості конкурентоздатного фахівця в онтогенезі.</p> <p>Технологічний концепт дослідження: теоретична, змістова, процесуальна та діагностична складові технології розвитку конкурентоздатної особистості у процесі навчання.</p> <p>.</p> <p>.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6,11]; • додаткові: [1,2, 5, 10,14]. 	12	
2.2	<p>Тема П.2. Дослідження категорії «спілкування»</p> <p>Теоретичний концепт дослідження: зміст понять: «спілкування», «педагогічне спілкування», «комунікативні уміння», «комунікативна компетентність».</p> <p>Методологічний концепт дослідження: наукові підходи щодо розвитку комунікативних умінь учнів у процесі навчання у ЗЗСО, комунікативної компетентності студентів у процесі навчання у ЗВО.</p> <p>Технологічний концепт дослідження: теоретична, процесуальна та діагностична складові технології розвитку комунікативних умінь учнів у процесі навчання у ЗЗСО, комунікативної компетентності студентів у процесі навчання у ЗВО.</p> <p>.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6,11]; • додаткові: [2, 9,12,16]. 	12	
2.3	<p>Тема П.3. Дослідження категорії «діяльність»</p>	12	

	<p>Теоретичний концепт дослідження: зміст понять: «діяльність», «навчально-творча діяльність». Функції та ознаки діяльності. Види діяльності. Структура діяльності. Специфіка структури педагогічної діяльності.</p> <p>Методологічний концепт дослідження: наукові підходи щодо здійснення навчально-творчої діяльності.</p> <p>Технологічний концепт дослідження: теоретична і процесуальна складові технології побудови навчання як цілісного творчого процесу</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • основні: [1, 3, 4, 6,11]; • додаткові: [1, 13]. 		
--	---	--	--

4.2. Плани семінарських, практичних та лабораторних занять

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами

Семінарське заняття 1 (тема I.1). *Особливості наукової роботи і наукове спілкування (2 год)*

1. Сутність та етапи розвитку науки, логіка наукових досліджень.
2. Техніка роботи зі спеціальною літературою, методика вивчення літератури
3. Навчальні наукові роботи
4. Дисертаційна робота як вид наукового твору
5. Винахідництво і раціоналізаторство
6. Визначення проблеми і вибору теми сучасного психологічного дослідження.
7. Визначення гіпотези та провідних ідей дослідження, складання переліку досліджуваних питань.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [2,4, 6,11,15];
- **додаткові:** [15].

Семінарське заняття 2 (тема I.2). *Методологія та методи наукового дослідження (2 год)*

1. Наукові і науково-технічна діяльність, види та нормативне забезпечення.
2. Основні завдання науково-дослідних робіт.
3. Розроблення та оформлення науково-дослідних робіт.
4. Основні вимоги до проведення науково-дослідних робіт.
5. Етапи проведення науково-дослідних робіт
6. Забезпечення надійності науково-дослідних робіт.
7. Способи та методи формування вибірки, вибір найбільш доцільних стратегій формування вибірки, створення плану дослідження добору матеріалів.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [2,4, 6,11,15];
- **додаткові:** [12,13,15].

Семінарське заняття 3 (тема І.3). Сутність, логіка та основні етапи наукового дослідження (4 год)

1. Науковий апарат дослідження.
2. Теоретико-понятійний апарат дослідження значення теоретикометодологічної основи дослідження.
3. Хронологічні і територіальні межі дослідження.
4. Наукова новизна і практичне значення дослідження
5. Правила та рекомендації до опрацювання літературних джерел з досліджуваної проблеми.
6. Правила та рекомендації до опрацювання літературних джерел з досліджуваної проблеми

Джерельна база дослідження

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [2,4, 6,11,15];
- **додаткові:** [1,2,3].

Семінарське заняття 4 (тема І.4). Психолого-педагогічний експеримент як складова психологічного дослідження (2 год)

1. Методи емпіричного дослідження.
2. Методика організації та здійснення психолого-педагогічного експерименту.
3. Планування експерименту: визначення змінних.
4. Визначення вибірки емпіричного дослідження.
5. Етапи психолого-педагогічного експерименту та їх характеристика. Вивчення динаміки змін.
6. Перелік та класифікація методів планування експериментального дослідження.
7. Критерії вибору методів експериментального дослідження.
8. Опис етапів експериментального дослідження

Джерельна база дослідження

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [2,4, 6,11,15];
- **додаткові:** [1,2,3].

Семінарське заняття 5 (тема І.5). Академічна доброчесність та нормативно-правове регулювання наукових досліджень (2 год)

1. Державно-нормативні документи щодо структури і правил оформлення наукової праці.
2. Загальні вимоги до оформлення наукових праць.

3. Визначення академічної доброчесності: принципи та вимоги.
4. Використані, цитовані і рекомендовані літературні джерела.
5. Правила бібліографічного опису друкованої праці.
6. Академічна доброчесність. Перевірка роботи на антиплагіат самостійно.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [6,7,8,9,11,12];
- **додаткові:** [5,6,7,8,10-15].

Змістовий модуль 2.. **Методологічні проблеми дослідження основних категорій психології**

Семінарське заняття 6 (тема 2.1). *Дослідження розвитку конкурентоздатної особистості у процесі навчання (4 год)*

1. Методологічний концепт дослідження: наукові підходи щодо становлення особистості конкурентоздатного фахівця в онтогенезі
2. Сутність методу наукового дослідження
3. Система методів наукового дослідження
4. Сутність методів математичної статистики та особливості їх використання.
5. Методологічні принципи та підходи.
6. Вибір методів науково-дослідницької роботи. Збір матеріалу дослідження.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [4, 6,11,12,13,14];
- **додаткові:** [10,11,12,13,15].

Семінарське заняття 7 (тема 2.2). *Психологічні дослідження категорії «спілкування» (4 год)*

1. Методологічний концепт дослідження: наукові підходи щодо розвитку комунікативних умінь учнів у процесі навчання у ЗНЗ, комунікативної компетентності студентів у процесі навчання у ВНЗ
2. Визначення основної проблеми (конструктивної ідеї) наукового, психологічного дослідження.
3. Вимоги до окреслення проблеми дослідження.
4. Етапи дослідження та їх характеристика.
5. Теоретичний і методологічний простір наукового (психологічного) дослідження
6. Інструментарій теоретичного дослідження.
7. Сутність спілкування як складової комунікативної діяльності суб'єктів.

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [6,11,12,13,14,15];
- **додаткові:** [1,2, 5, 6,7,8].

Семінарське заняття 8 (тема 2.3). *Психологічні дослідження категорії «діяльність» (2 год)*

1. Методологічний концепт дослідження: наукові підходи щодо здійснення навчально-творчої діяльності
2. Види дослідницьких матеріалів і відомостей, що характеризують об'єкт дослідження.
3. Основні етапи статистичного дослідження
4. Підготовка статистичних додатків
5. Методика вираховування узагальнюючих показників та їх аналіз.
6. Наукова новизна і практична значимість дослідження
7. Особливості реалізації в освітньому процесі початкової (старшої) школи акмеологічного підходу: за результатами самостійного пошуку студентів

Рекомендовані інформаційні джерела

- **основні:** [1, 3, 4, 6,11];
- **додаткові:** [1,2, 5, 10,14].

1.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдання	Форма звітності
1.	Існуючі реалії визначення проблеми і вибір теми сучасного психологічного дослідження	Презентація на с.з. 1 (модуль 1)
2.	Формулювання провідних ідей і гіпотези. Складання переліку досліджуваних питань	Захист проектів с.з. 1 (модуль 1)
2.	Загальні правила створення плану дослідження добору матеріалу формування вибірки та вибір найбільш доцільних стратегій формування вибірки	Захист проектів с.з. 2 (модуль 1)
3.	Правила та рекомендації до опрацювання літературних джерел з досліджуваної проблеми.	Презентація с.з. 3 (модуль 1)
4.	Ознайомлення з авторефератами дисертацій та статтями із авторитетних англомовних видань по тематиці дослідження	Презентація с.з. 3 (модуль 1)
5.	Перелік та класифікація методів планування експериментального дослідження.	Доповідь на с.з. 4 (модуль 1)
6.	Критерії вибору методів експериментального дослідження.	Доповідь на с.з. 4 (модуль 1)
7.	Опис етапів експериментального дослідження	Презентація на тему с.з.

		4 (модуль 1)
8.	Академічна доброчесність. Перевірка роботи на антиплагіат самостійно.	Доповідь с.з. 5 (модуль 1)
8.	Вибір методів науково-дослідницької роботи. Збір матеріалу дослідження.	Доповідь на с.з. 6 (модуль 1)
9.	Наукові підходи щодо розвитку комунікативних умінь учнів у процесі навчання.	Захист проектів с.з. 7 (модуль 1)
10.	Методологічний концепт дослідження: наукові підходи щодо здійснення навчально-творчої діяльності	Захист проектів с.з. 8 (модуль 1)

V. Контроль якості знань студентів

5.1. Форми і методи поточного контролю

Доповіді, презентації студентів на практичних, лабораторних заняттях, виконання ІНДЗ, двох МКР.

Використання методів самостійної роботи студентів по осмисленню та засвоєнню матеріалу – самостійний пошук інформації, конспектування першоджерел, ведення психологічних тематичних словників.

Завдання до контрольної роботи (тестові завдання).

Модульна контрольна робота № 1

1. Для правильної постановки мети дослідження потрібно усвідомити і чітко визначити:
  - а) обсяг вибірки;
  - б) обсяг необхідного теоретичного і (або) експериментального обґрунтування предмета дослідження;**
  - в) обсяг використаних джерел з проблеми дослідження.
2. Проблемні позиції, розв'язання яких необхідно для досягнення мети дослідження, це:
  - а) методи дослідження;
  - б) етапи дослідження;
  - в) завдання дослідження.**
3. Сукупність поставлених у дослідженні завдань повинна бути максимальною, достатньою для досягнення мети дослідження.
  - а) погоджуюся;   **б) заперечую.**
4. Знайти відповідність між поняттям та його змістом.
  1. Об'єкт дослідження   А. Чітко окреслена частина психологічної реальності
  2. Предмет дослідження   В. Процес або явище, яке обирається для вивчення

1 – В; 2 – А.

5. Психолого-педагогічний експеримент як складова психологічного дослідження допомагає забезпечити перевірку теоретичних положень на практиці.

а) погоджуюся; б) заперечую.

6. Оптимальність вибірки допомагають забезпечити:

а) емпіричні методи;

б) методи математичної статистики;

в) теоретичні методи.

7. Динаміку змін отриманих даних необхідно виявити і пояснити на формульовальному етапі психолого-педагогічний експерименту.

а) погоджуюся; б) заперечую.

8. На констатувальному етапі психолого-педагогічний експерименту здійснюється констатація фактів, отриманих після формульовального етапу.

а) погоджуюся; б) заперечую.

9. Знайти відповідність між інформацією, поданою у лівому і правому стовпчиках.

1. Визначення проблеми дослідження.

А. Методика дослідження.

2. Процедура дослідження.

В. Наукова література.

С. Етапи дослідження.

Д. Методи дослідження.

Е. Електронна база даних.

К. Архівні матеріали.

1 – В, Е, К; 2 – А, С, Д.

10. Взаємозв'язок та взаємодію наукових підходів щодо розв'язання певної проблеми відображає концепт дослідження:

а) теоретичний;

б) діагностичний;

в) методологічний;

г) технологічний.

Модульна контрольна робота № 2

1. Технологічний концепт дослідження визначає систему дефініцій, покладених в основу розуміння сутності проблеми.

а) погоджуюся; б) заперечую.

2. Організаційно-методичне забезпечення розв'язання певної проблеми відображає концепт дослідження:

а) теоретичний;

б) діагностичний;

в) методологічний;

г) технологічний.

3. Пронумеруйте етапи, які вказують на послідовність здійснення наукового дослідження.

___ Презентація теоретичних та методологічних засад дослідження.

___ Інтерпретація зібраного експериментального матеріалу.

___ Розробка плану експериментального дослідження.

___ Відповідно до наукової проблеми і теми дослідження визначається його об'єкт і предмет, мета, гіпотеза та завдання.

___ Вибір методів обробки емпіричних даних (кількісний, якісний аналіз).

___ Формулювання висновків і визначення сфери їх застосування.

___ Вибір методів дослідження, які доповнюють один одного.

3, 6, 4, 1, 5, 7, 2.

4. Якщо в обробці емпіричних даних планується проводити кореляційний аналіз, то обсяг вибірки повинен бути не меншим, ніж:

а) 15 – 20 осіб; б) 60 – 65 осіб; в) 30 – 35 осіб.

5. Повага до думки учня у навчально-виховному процесі ЗНЗ означає реалізацію вчителем особистісно зорієнтованого підходу.

а) погоджуюся; б) заперечую.

6. Побудова навчання на засадах рефлексивно-діяльнісного підходу передбачає:

а) застосування інтерактивних методів навчання;

б) толерантність до протилежних думок;

в) роботу над завданнями, які мають декілька способів розв'язання.

7. На основі принципу індивідуалізації та диференціації навчання реалізується як особистісно-орієнтований, так і акмеологічний підходи.

а) погоджуюся; б) заперечую.

8. Конкурентоздатний фахівець – це особистість, яка має великий досвід роботи і сумлінно виконує свої професійні обов'язки.

а) погоджуюся; б) заперечую.

9. На основі принципу діалогічного спілкування реалізується у процесі навчання:

а) особистісно-орієнтований підхід;

б) рефлексивно-діяльнісний підхід;

в) акмеологічний підхід;

г) компетентнісний підхід.

10. Використання на уроках ситуації успіху означає реалізацію у процесі навчання:

а) особистісно-орієнтованого підходу;

б) рефлексивно-діяльнісного підходу;

в) акмеологічного підходу;

г) компетентнісного підходу.

11. Біологічні фактори суттєво впливають на становлення конкурентоздатної особистості.

а) погоджуюся; б) заперечую.

12. Навчання як цілісний творчий процес – це:

а) фрагмент роботи вчителя з учнями над творчим завданням;

б) урок, побудований у формі казки, подорожі, змагання тощо;

в) освітній простір, у якому домінує у часі навчально-творча діяльність.

13. Спілкування та комунікація є тотожні поняття.

а) погоджуюся; б) заперечую.

14. Педагогічна технологія побудови навчання як цілісного творчого процесу – це:

а) певний алгоритм роботи вчителя з учнями над завданнями розвивального характеру;

б) динамічна система, яка охоплює всі ланки навчально-виховного процесу та спрямована на набуття учнями міцних знань у вигляді гнучких систем, придатних для застосування у різних навчальних та життєвих ситуаціях;

в) методична система роботи вчителя з учнями над завданнями творчого характеру.

15. Історія суспільства та життєвий шлях особистості є:

а) взаємозалежні процеси; б) взаємозалежні процеси.

16. Теоретичну складову технології побудови навчання як цілісного творчого процесу складають:

а) цільові орієнтири, принципи, психолого-педагогічні умови навчання;

б) зміст, стратегія і тактика навчально-виховного процесу;

в) об'єкт, суб'єкт, технічні засоби навчання.

17. Процесуальну складову технології побудови навчання як цілісного творчого процесу складають:

а) емпіричні методи;

б) інтерактивні методи навчання;

в) психолого-педагогічні умови навчання;

г) технічні засоби навчання.

18. Інтерактивні методи навчання – це методи, застосування яких сприяє розумовій активності учнів.

а) погоджуюся; б) заперечую.

19. Діяльність визначає імідж особистості.

а) погоджуюся; б) заперечую.

20. Педагогічне спілкування, перш за все, спрямоване на перевірку знань та умінь учнів.

а) погоджуюся; б) заперечую.

5.2. Форми і методи підсумкового контролю

Форма підсумкового контролю – залік.

Питання до заліку

1. Який характер має процес пізнання? Що відносять до об'єктів пізнання?

2. У чому полягає процес наукового пізнання?

3. У чому полягає взаємозв'язок між пізнанням і практикою?

4. Що являє собою методологія наукового дослідження?

5. У чому полягає відмінність між фундаментальними і прикладними дослідженнями?

6. На яких рівнях і як відбувається процес пізнання?

7. Що називають методом наукового пізнання?

8. У чому полягає прояв процесів диференціації та інтеграції в розвитку науки?

9. На які категорії поділяють методи пізнання на основі їхньої спільності?

10. Визначення основної проблеми (конструктивної ідеї) психологічного дослідження. Вимоги до окреслення проблеми дослідження.

11. Етапи дослідження та їх характеристика.

12. Концепція дослідження: методологічний концепт.

13. Концепція дослідження: теоретичний концепт.
14. Концепція дослідження: технологічний концепт.
15. Методика організації та здійснення психолого-педагогічного експерименту.
16. Планування експерименту: визначення змінних.
17. Визначення вибірки емпіричного дослідження. Обсяг вибірки при запланованому кореляційному аналізі.
18. Обсяг вибірки при запланованому факторному аналізі.
19. Етапи психолого-педагогічного експерименту та їх характеристика. Вивчення динаміки змін.
20. Теоретичний концепт дослідження розвитку особистості у процесі навчання. Фактори, які впливають на становлення конкурентоздатної особистості.
21. Теоретичний концепт дослідження розвитку особистості у процесі навчання. Модель особистості конкурентоздатного фахівця.
22. Методологічний концепт дослідження розвитку особистості: наукові підходи щодо становлення особистості конкурентоздатного фахівця в онтогенезі.
23. Рефлексивно-діяльнісний підхід щодо інтелектуального та емоційно-вольового розвитку особистості.
24. Культурологічний підхід щодо інтелектуального та емоційно-вольового розвитку особистості.
25. Акмеологічний підхід щодо інтелектуального та емоційно-вольового розвитку особистості.
26. Методологічні принципи науковості; проблемності; свідомості, активності та самостійності особистості у навчанні.
27. Технологічний концепт дослідження розвитку особистості у процесі навчання: теоретична, змістова, процесуальна та діагностична складові технології розвитку конкурентоздатної особистості.
28. Про що можна дізнатись за даними процесу порівняння?
29. На чому ґрунтується процес вимірювання досліджуваних величин?

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90 – 100 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	B: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	C: 70 – 79 б.
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	D: 65 – 69 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	E: 60 – 69 б.

Розрахунок максимальної кількості балів, що присвоюються студентам

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	2	10
Робота на семінарському (практичному) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	5	2	10
ІНДЗ	20	1	20
Модульна контрольна робота	10	2	20
Залік			40
максимальна кількість балів			100

VI. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 90 год. Лекції: 0 год. Семінарські: 22 год. Самостійна робота: 68 год.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XI								
Модулі	I модуль						II модуль					III модуль								
Лекції	2	2	2	2	2	2	2	2	2		2	2	2	2						
Дати	17.09	24.09	15.10	15.10	19.10	19.10	19.11	03.12	10.12; 17.12		17.12	17.12	17.12	17.12						
Теоретичні розділи	Методологічні основи наукового дослідження						Методологічні проблеми дослідження													
Теми	Особливості наукової роботи і наукове спілкування	Методологія та методи наукового дослідження	Сутність, логіка та основні етапи наукового дослідження	Психолого-педагогічний експеримент як складова	Академічна доброчесність та нормативно-правове		Дослідження розвитку конкурентоздатної особистості у процесі	Дослідження категорії «спілкування»	Дослідження категорії «діяльність»											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII								
Модулі	I модуль						II модуль													
Семінарські	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		2	2	2	2	2				
Дати	01.10	01.10 08.10	22.10	29.10	29.10	05.11	12.11	26.11	26.11	03.12		10.12	20.12	21.12	21.12	22.12				

Теми	Особливості наукової роботи і наукове спілкування	Методологія та методи наукового дослідження	Сутність, логіка та основні етапи наукового психологічного дослідження	Психолого-педагогічний експеримент як складова психологічного дослідження	Академічна добросесність та нормативно-правове регулювання наукових досліджень		Дослідження розвитку конкурентоздатної особистості у процесі навчання	Дослідження категорії «спілкування»	Дослідження категорії «діяльність»										
Модулі	I модуль					II модуль													
Самостійна робота	Методологічні основи наукового дослідження					Методологічні проблеми дослідження основних категорій психології													
Поточний контроль	МКР № 1 12.11.										МКР № 2 22.12.								
Підсумковий контроль	іспит																		

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

Основні

1. Анастасі А. Психологічне тестування: принцип побудови тестів, способи їх оцінки, правила застосування. Пер. з англ. / Под ред. К. М. Гуревича, В. І. Лубовским - М., 1982. – 205 с.
2. Балін В. Д. Теорія і методологія психологічного дослідження / В. Д. Балін. – Л., 1989. – 420 с.
3. Ганзен В. А., Балін В. Д. Теорія і методологія психологічного дослідження: практичне керівництво / В. А. Ганзен, В. Д. Балін. - СПб, 1991. – 187 с.
4. Дружинін В.М. Експериментальна психологія / В.М. Дружинін. - СПб.: Видавництво "Пітер", 2000. - 320 с.
5. Корнілова Т. В. Введення в психологічний експеримент: підручник / Т. В. Корнілова. - М., 1997. – 190 с.
6. Куликов Л. В. Психологічне дослідження: методичні рекомендації з проведення / Л. В. Куликов. - СПб.: Наука, 2001. – 216 с.
7. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии / Б.Ф. Ломов. — М.: Наука, 1984. — 448 с.
8. Методи дослідження в психології: навчальний посібник для вузів - М., 1998. – 250 с.
9. Нікандров В.В. Експериментальна психологія. Навчальний посібник / В.В. Нікандров. - СПб.: Видавництво мова, 2003. – 480 с.
10. Психологічний словник / За ред. В. П. Зінченко, Б. Г. Мещерякова - М.: Педагогіка-Прес, 1996. – 287 с.
11. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): Навчально-методичний посібник / В.В. Рибалка. — К: Ніка-Центр, 2003. — 204 с.
12. Романова Е. С. Графічні методи в психодіагностиці / Е. С. Романова. - СПб.: Мова, 2001. – 119 с.
13. Сидоренко Е. В. Методи математичної обробки в психології / Е. В. Сидоренко. - СПб.: Мова, 2000. – 190 с.
14. Спадщина А. Д. Методи обробки багатовимірних даних у психології: навчальний посібник / А. Д. Спадщина. - СПб., 1999. – 164 с.
15. Фресс П. Експериментальний метод // Експериментальна психологія / Ред. П. Фресс і Ж. Піаже. Вип. I-II. М., 1966. - 300с.

Додаткова

1. Загальна психодіагностика / Под ред. А. А. Бодалева, В. В. Століна - М.: МГУ, 1987. – 310 с.
2. Анастасі А. Психологічне тестування: принцип побудови тестів, способи їх оцінки, правила застосування. Пер. з англ. / Под ред. К. М. Гуревича, В. І. Лубовским - М., 1982. – 205 с.
3. Довідник здобувача наукового ступеня.Зб-к ВАК України.- К.,2006
4. Жюль К.К. Методы научного познания и логика - К.,2001
5. Галян І.М. Психодіагностика : навч. посіб. Київ: Академвидав, 2009. 464 с.
6. Мороз І. В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту / І. В. Мороз. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 1997
7. Лесин В. М. Як працювати з книгою : метод посіб. / В. М. Лесин. – К. :Вища школа, 1998
8. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті: Освіта,2001, 18 липня.
9. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень.-К., 2000
10. Ребер А. Великий тлумачний психологічний словник / А. Ребер. – М., Віче АСТ, 2000. – 328 с.
11. Спіцин Є.С. Методика організації науково-дослідної роботи студентів у вищому закладі освіти.- К., 2000
12. Ткаченко О.М. Принципи і категорії психології / О.М. Ткаченко. — К.: Вища школа,1979.–200с.
13. Фаренік С.А. Логіка і методологія наукового дослідження. - К., 2000
14. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень.- К., 2005.
15. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. Київ: Знання-Прес, 2002. 295 с.
16. <http://hplib.npu.edu.ua> – бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова.
17. <http://irbis-nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека імені В.І. Вернадського.